

Kennisactie
programma
Water

samen vernieuwend organiseren

Energie-ontbijt #93: gemeentelijk activiteiten

Nicolien van der Grijp, Vrije Universiteit Amsterdam, WP3 Leider: Verdeling van verantwoordelijkheden en risico's

nicolien.vander.grijp@vu.nl

André van der Poel (Amstelveen)

Amstelveen organiseert energie-ontbijten, is druk bezig met elektrisch vervoer en heeft een doorsnijdend programma over duurzaamheid.

Jillian Benders (Rotterdam)

Schone energie tegen lagere kosten als speerpunt

Roadmap NEXT economy

“Duurzaamheid komt steeds meer uit zijn hoekje”

DRIFT adviseert - paden naar Parijs (disruptiemodel)

R'dam haven heeft samengewerkt met Wuppertal

Froukje Anne Karsten (Amsterdam – RVE Ruimte en Duurzaamheid)

Amsterdamse energiestrategie bestaat uit:

- Schaalsprong Zon
- Aardgasvrij in 2050

“Amsterdam is goed in heel ambitieuze doelstellingen”. Doelstellingen werken als vliegwiel.

Onderwerp staat hoog op de agenda. Daardoor redelijk veel middelen. Meten met een vliegtuigje wat er gebeurt aan zon. www.amsterdam.nl/zon

Beginnen met wijkgerichte aanpak. Schaal nodig om een omslag te maken. Willen dus vervolgens opschalen.

Een onderwerp dat nu speelt is hoe je bewoners enthousiast kan maken. Verder zijn bedrijven nog een witte vlek.

Aan nieuwe uitdagingen geen gebrek. Willen dat subsidie geld opgaat. De vraag is hoe bereik je de juiste partijen.

RVE Ruimte en Duurzaamheid moet veel integraler gaan werken.

Bouwe de Boer (Leeuwarden)

Noemt zichzelf energie-ambtenaar. Werkt samen met Stichting Fossielvrij Nederland. Refereert ook aan de vrienden van Fossielvrij Nederland. Hij houdt ervan grote 'problemen' te veroorzaken. Eerder hebben zij een zonnebootrace georganiseerd. Nu staat er een 11wegentocht op het programma. De bedoeling is dat zo veel mogelijk mensen zich 2 weken lang fossielvrij bewegen in Friesland. Probeert een coalitie van de willers te smeden. Hij houdt niet van het woord transitie en het schrijven van plannen. In 5 jaar tijd grote groei van energiecoöperaties in Friesland (ongeveer 3.000 leden). Refereert aan voorbeeld van Zeewolde in Flevoland. Is al energiepositief.

Sven Stremke (WUR en Amsterdam Academy of Architecture)

Heeft kort geleden het boek Energie & Ruimte gepubliceerd. Kan worden gedownload vanaf internet. Heeft best practice onderzoek gedaan in Europa. Focus lag op gebieden met een lage bevolkingsdichtheid (< 100 inwoners per km²). Ter vergelijking: Amsterdam heeft > 400 inwoners per km².

Case studies hadden betrekking op: 1) Güssing (Oostenrijk), 2) Duitsland (Jühnde) en 3) Samsø (Denemarken).

Ad 1.

Güssing heeft 77 inwoners per km². Bosrijke streek met achterstallig bosonderhoud. Maken nu gebruik van afvalhout als biomassa. De solar boiler draait op woodpellets. In 1992 heeft een bekende baseball speler het initiatief genomen om Güssing te voorzien van duurzame energie. In 1996 is het European Centre for Reusable Energy opgericht.

Ad 2.

Jühnde is één van de eerste bio-energie dorpen. Ze hebben een biogas plant, een heat plant en een local heat network. Ze zijn begonnen met wind. In 2001 is het initiatief gestart door onderzoekers van de Universiteit van Göttingen. De voormalige burgemeester is de trekkerl.

Ad 3.

Samsø heeft 36 inwoners per km². De verduurzaming van de energievoorziening is begonnen in 1997 met een prijsvraag van het Deens ministerie van Energie en Milieu. Er is toen een model van Lego gemaakt. Inmiddels is er een Samsø Energy Academy. Het eiland exporteert nu energie. Ze zijn begonnen met 1 MW aan windmolens op land, die daarna zijn vervangen door 3 MW aan molens op zee.

Opvallend is dat bij geen van de drie projecten de energietransitie als hoofdmotivatie is gebruikt. Andere argumenten, zoals werkgelegenheid en landschapsonderhoud, speelden de hoofdrol. Verder is het belangrijk dat er een paar mensen in de lokale gemeenschap zijn die het willen trekken, de zogenaamd 'local heroes' en dat de inwoners er ook bij betrokken raken. Het is daarbij belangrijk om het geld in de lokale gemeenschap te houden en niet weg te geven aan buitenlandse beleggers. De vergelijking wordt gemaakt met de vroegere gemeentelijke energiebedrijven. Een huidige frontrunner is de regio van Sienna in Italië. Volgens Stremke is 5% biogas mogelijk in Nederland. Vraag uit de zaal: hoe zit het met de coördinatie op nationaal niveau?

Bouwe de Boer

Bij een bestemmingsplan gaat het om het vastleggen van de bestaande situatie. Zo'n plan houdt geen rekening met toekomstige ontwikkelingen. De Omgevingswet gaat het nog erger maken, want de bedoeling is om nog meer in plannen vast te leggen. Landscape of hell: als je alle belemmeringen bij elkaar optelt blijft er nauwelijks ruimte voor energie over.

Vraag: welke belemmering doet er het meest toe? Bouwe noemt het voorbeeld van Limburg waar de hele provincie tot Nationaal Landschap is verklaard, oftewel een beschermd dorpsgezicht zoals hij cynisch zegt. De vraag is dus in overige RO-belemmeringen de energietransitie tegen. We zouden verder moeten kijken dan de belemmering. De cruciale vraag is: wat is de kernwaarde waar het over gaat?

Friesland heeft inmiddels 40 zonneparken op toevallige plekken. Willen we dat? We moeten terug naar de tekentafel.

André van der Poel

Voor ons is een belangrijk vraagstuk hoe je afstemming tussen overheden bovenlokaal organiseert. Den Haag heeft immers gekozen voor de regionale schaal. Nationale ambities worden de komende jaren doorvertaald. Echter: van Schiphol mogen er geen windmolens op land worden neergezet en Rijkswaterstaat wil geen zonnepanelen in de weilanden bij de A9. Daardoor is het lastig om concrete maatregelen te nemen.

De MRA hanteert een cafetariamodel voor bestuurders. Daar kan je aan mee doen maar het hoeft niet. Het is dus heel vrijblijvend. Verzucht: hadden we in A'dam of in de MRA nou maar zo'n clubje van topdogs die de lead zouden nemen?

Voorbeeld van de topdogs in de Friese golfclub die plannen zijn gaan maken over circulaire economie. In A'dam en de MRA is het lastig om op verschillende schalen te handelen.

Sven Stremke

Optimaal systeemniveau wordt bepaald door de hoeveelheid en kwaliteit van energiebronnen en techniek. Vraag is wie op dat niveau de local hero kan zijn?

Rondje

Tjeerd Hofstra, projectleider 11wegenplan -kondigt nogmaals het Friese evenement op 14 juli aan. Urgenda □ project thuisbasis: bewoners ontvangen een subsidie van €5.000 als zij aardgasvrij willen gaan.

Vraag wordt geopperd of subsidies wel nodig zijn. Kan het niet aan de markt worden overgelaten? Subsidie komt in de praktijk vaak terecht bij degenen die het niet nodig hebben.

Amsterdam kijkt iets te weinig over eigen grenzen heen. Moet meer met andere steden gaan uitwisselen. Kan nog iets leren van Rotterdam hoe zij de planvorming aanpakken. Je moet decentraal doen wat decentraal kan. Grote steden zouden ook juist kunnen leren van middelgrote steden en kleine gemeenten, zoals die zonder budget.

Lid van Zuiderlicht

Gemeente is bezig om bij het Ijsbaanpad nieuwe gasleidingen aan te leggen. Zonder de bewoners daarover van te voren te informeren. Is een gemiste kans. Via het programma Zoncoalitie worden subsidies verstrekt van A'dam aan energiecoöperaties.

Jillian Benders

Het tastbaar maken van de energietransitie is een uitdaging. In Rotterdam zijn daarover ideeën te over, zoals gluren bij de burens. Hoe neem je mensen mee in het verhaal.

Froukje Anne Karsten: Gemeentelijk vastgoed in Amsterdam is een weerbarstig onderwerp. Zou goed zijn om die van zonnepanelen te voorzien. Er zijn wel allerlei ontwikkelingen. We moeten klein beginnen. Afschaffen stadsdelen heeft chaos veroorzaakt. Amsterdam heeft welwillende ambtenaren maar geen trekkers op hoog niveau. Rugdekking is nodig.

Pauline Westerbos

Willen met 02025 koplopers in beeld brengen. Er is geen sterke leidende coalitie.

“Ferd Crone heeft één hobby. Dat is energie. Hij is ook al 10 jaar burgemeester van Leeuwarden.” Opvallend zijn alle klassementen die de energiebeweging gebruikt. Prijsvragen blijken ook goed te werken.